

**Шундайлар бўлмаса
агар дунёда,
Бу қадар муҳтарам
бўлмасди аёл.**

Абдулла ОРИПОВ

Табаррук, мұқаддас жойларни зиёдат килиш кимгандир эрта, яна кимгандир кеч насиб килар экан. Энг мухими, насиб килишида. Улуғ инсонларнинг хаётйулари билан яқиндан танишил, уларнинг изтиборларини хис этиши ҳам зиёратдек гап. Бу сатрларни ёзишимга Зарифа Сайдносированинг "Ойбем менинг" китоби мутолааси сабаб буди. Эндилиқда бу асар китоб хавонимдаги "Навий", "Кутлуг-кон" романлари каторади. Үрнинг азалиларик йилларидан.

"Усмирилик йилларидан", "Мөхрабдан чайн" романларини ўқиганимда билан туғилган ажиз бир хиссият ушбу китобни ўқиганимда ҳам кайта ўйғонгандек бўлди. Мен Ойбек домламангар барча асарларни бўлмаса ҳам, кўп китобларни тақрор-тақрор мутолааси килганим. Уларнинг қажромоналири билан ҳамнафас бўларкиман, ажизнинг ўзи билан ҳам сирлашгандек бўлганим. Зарифа опанинг хотира китобини ўқиганимдан сўнг Ойбек ижодини, айниқса, ажиз умрингин охирида ёзган асарларини қайтадан ўшики нияти туғиди.

Аёл зотининг буюклигига шубҳа йўқ. Машҳур француз ёзувчиги Оноре де Балзакнинг "Миллатнинг келажаги оналар кўлида" деган ёстирофи шунчаки баландарвос гап эмас. Балзакнинг бу хакиқатига кенгрок мазнода қарасак, "Инсоннинг келажаги оналар кўлида" деган тўхтамга ҳам келишишим мумкин...

Китобни мутолаа қилганимда келган хулюсам шуки, тақдир бу иккى Шахсни

учраштиргани факат улар мұхаббатининг натижасигина эмас, балки ўзбек маданиятининг ҳам баҳтидир. Агар адабининг ёнида Зарифа опанинг умр йилодоши ҳамнафас бўлмагандан эди, Ойбекнинг ўзи ўтизини ва эллигинчи йилларнинг кора тўғонларини мардана енгиз ўта олиши даргумон бўларди. Ойбек ҳам шоир, ҳам адиб. Унинг ижодидан баҳардабор бўлган ҳар кандай ўкувчи адиб асарларидаги баҳият Зарифа опанинг юрак тафтидан ҳам баҳраманд эканига амин бўлади. Зарифа Сайдносирова Ойбек билан

ЗАРИФА ОПАНИНГ ЧЎҚҚИСИ

бир умр ҳамфир, энг яқин сирдош, маслаҳаттўй ва биринчи ўкувчиси бўлиши билан баробар ўзи ҳам етук адиб дарражасига кўтарилганини "Ойбем менинг" китобидаги рўй-рост намоён бўлбім турибди...

Бир вақтлар дарв тақозоси билан "Марксизм-ленинзим" кечки университетидаги ўқишишга тўрган келган. Ушанда Иванов исмли тингловчи: "Аўбларда маъмур ўшади сўнг ақлий фаолият сусая бошлайди", деган фикрин ўтрага тақдиган эди. Ушанда мунозара роса авж олган. Кизларимиз балогат ёшига етгач, оила курдилар, илм олиш масаласи иккичи ва учинчи даражали мақсадга айланади. Афсус... Бунга урғодатларимизнинг "нозик томонлари", ўтиларни таъзимини ҳам сабаби. Улар яхши она, сарышта ўй бекаси, вафоли ва гўзал ёр бўлиши ҳарҳатига тушадилар. Яхши оним олиши, қашfiйтлар қилишдан чалгидилар. Агарда аўбларимиз ва қизла-

бот аўблар эканини аллақаочон исбот беришган! Оилани ушлаб колиши, тушкунлика тушган эрнинг кўйглини кўтариши, кейингин насларни тарбиялашдек мурракаб вазифа инсоннинг сара ақл ғалаби бўлган аўблар зиминында озод бўлиб, юмушлари ёнгиллаган аўбларимиз етиб борган мэрраларни унча-мунча эркаклар эгаллай олмагани сард. ...Залворли тўйгуларнинг оғриги ҳам кучли бўларкан... Шу боис Зарифаҳонимнинг айрим шахсларга, давр сиёсатига нисбатан киглан ђишорларидан синчков китобхон ҳеч ҳам кечириб бўлмас тўйғу зарбасини сезизи табиий. Шу болис яна бир карда Зарифаҳонимнинг журъиятга кўйил қоламан. Бизгача етиб келган Тўмарис ономаси ҳақидаги тарихий ривоят шунчаки афсонада, аслида ҳақиқат эканлигига ич-идан икрор бўласан турфа хорийи ўтишган чўққилар ҳам кўрсатиб турибди.

Тарихда бундай миссолар кўп. Бу фикрларнинг исботини Зарифа Сайдносированинг ўзи олим сифатидаги тарбибикни, Мария фанда ёришин ютушибди. Улар яхши она, сарышта ўй бекаси, вафоли ва гўзал ёр бўлиши ҳарҳатига тушадилар. Яхши оним олиши, қашfiйтлар қилишдан чалгидилар. Агарда аўбларимиз ва қизла-

лиши тағсилотларидан иборат хисбот материаллари ўйғинди сикан. Ким нима деб сўзлаган бўлса, шундеккина тиркалди. Ҳажмини қаппайтириш масадидан тумандаги ҳожиларнинг рўйхати ҳам иловга қилинибди. Бу ҳам майни, мұқаддас Куръони карим "Бакара" сурасининг "Парваридор", бигза бу дунё ва охиратда яхшилик ати кил, жаҳоннама азобидан ўзинг асрар", деган 201-ояти Пайғамбаримизнинг ҳадиси, деб талқин ўтилганни кандай баҳорлаш мумкин.

Босмахона мұтасаддиларининг китоб нашр этиши ишига бу қадар

Акс садо

бесисандлик билан қарәйттанири. Бозор иктисодиёт шароитида "сариқ матбут"ни бутунлай жиёвлаб кўшиш қийин бўлса керак. Аммо ҳалқимизни, айниқса ортилизмидан келәтган ёш авлодни истиқолояғиятларни ўтишни мурасида ҳам тишига илинради. Бир фикрнинг ўйниси, базы туман ва хатто вилоят дарражасидаги газеталар ҳам қундан кунга саёллашиб, баҳканалашши бораёттанини қандай тушуниш мумкин? Масалан, бозор иктисодиёт шароитида "сариқ хәтири" газетаси чон этилди. Унинг саҳифаларидан куруқ, газетхонга ҳеч нима бермайдиган, гализ, таҳтирилаб, туман раҳбарларига ҳамдудан сано ўқилган. Аммо ғозирилган, аммо ўзимизда нашр этиладиган жиҳдий газетажурналарга обуна ҳам бўлмайди. Саёз дарё шошқин оқади, деганлар шу бўлса керак-да...

Карим РАХИМОВ,
Ўзбекистон журналистлари
ижодий ўюшмаси аъзоси

Умид АБДУАЗИМОВА

ЕЛМИЙ ЁШЛИ КАҲРАМОН

Таниқла телережиссёр Ҳамида акага

Ким танимок бўлса ўзини,
Ўтказмокни бўлса сўзини,
Ҳамид Қаҳрамонни ўқисин,
Заб этиди ўзлик чўққисин!

Олтин қалам" сориндори у,
Бир даргоҳда ўтказиб умр
Яратсан касб фарогатини,
Қўрсатган чин садоқатини.

Чехов, Гёте, Распутин, Гюго,
Лермонтов, О.Генри, Зошченко...
Урғдан қолмас, замон танламас
асарин ким айтинг, тан олмас?

ЎзТВнинг олтин фондини
Бойитишинг ўзи бўлмайди.
Ҳамид ака шеша тушмаса
Муаллифнинг кўнгли тўлмайди.

ЎзТВнинг олтин фондини
Бойитишинг ўзи бўлмайди.
Ҳамид ака шеша тушмаса
Муаллифнинг кўнгли тўлмайди.

Бир мантана баҳонасида
Сиз "Оталар чойхонасида"
"Полоҳонтўра"ни ёсангиз,
Ва "Шунчаки ҳазил" десангиз —

Шукур Бурхон, Ҳамза Умар —
Сора оға, ё Разоқ Ҳамро —
Ўзбекимнинг истедодларин
Кашиф этган шарафлаб барин.

Яна сақлаб галадонида,
Омон ўтган дарв комидон!
Саноатимиз даҳорали ҳам
Дер: "Бунақа режиссёрлар кам!"

Ҳалққа керак ҳақиқи деганлар,
Ҳамид ака ҳалқым эканлар.
"Кирк тогора" оворасига
Тушган ўнтар ногорасига.

Бир мантана баҳонасида
Сиз "Оталар чойхонасида"
"Полоҳонтўра"ни ёсангиз,
Ва "Шунчаки ҳазил" десангиз —

Бир мантана баҳонасида
Сиз "Оталар чойхонасида"
"Полоҳонтўра"ни ёсангиз,
Ва "Шунчаки ҳазил" десангиз —

Бир мантана баҳонасида
Сиз "Оталар чойхонасида"
"Полоҳонтўра"ни ёсангиз,
Ва "Шунчаки ҳазил" десангиз —

Бир мантана баҳонасида
Сиз "Оталар чойхонасида"
"Полоҳонтўра"ни ёсангиз,
Ва "Шунчаки ҳазил" десангиз —

Бир мантана баҳонасида
Сиз "Оталар чойхонасида"
"Полоҳонтўра"ни ёсангиз,
Ва "Шунчаки ҳазил" десангиз —

Бир мантана баҳонасида
Сиз "Оталар чойхонасида"
"Полоҳонтўра"ни ёсангиз,
Ва "Шунчаки ҳазил" десангиз —

Бир мантана баҳонасида
Сиз "Оталар чойхонасида"
"Полоҳонтўра"ни ёсангиз,
Ва "Шунчаки ҳазил" десангиз —

Бир мантана баҳонасида
Сиз "Оталар чойхонасида"
"Полоҳонтўра"ни ёсангиз,
Ва "Шунчаки ҳазил" десангиз —

Бир мантана баҳонасида
Сиз "Оталар чойхонасида"
"Полоҳонтўра"ни ёсангиз,
Ва "Шунчаки ҳазил" десангиз —

Бир мантана баҳонасида
Сиз "Оталар чойхонасида"
"Полоҳонтўра"ни ёсангиз,
Ва "Шунчаки ҳазил" десангиз —

Бир мантана баҳонасида
Сиз "Оталар чойхонасида"
"Полоҳонтўра"ни ёсангиз,
Ва "Шунчаки ҳазил" десангиз —

Бир мантана баҳонасида
Сиз "Оталар чойхонасида"
"Полоҳонтўра"ни ёсангиз,
Ва "Шунчаки ҳазил" десангиз —

Бир мантана баҳонасида
Сиз "Оталар чойхонасида"
"Полоҳонтўра"ни ёсангиз,
Ва "Шунчаки ҳазил" десангиз —

Бир мантана баҳонасида
Сиз "Оталар чойхонасида"
"Полоҳонтўра"ни ёсангиз,
Ва "Шунчаки ҳазил" десангиз —

Бир мантана баҳонасида
Сиз "Оталар чойхонасида"
"Полоҳонтўра"ни ёсангиз,
Ва "Шунчаки ҳазил" десангиз —

Бир мантана баҳонасида
Сиз "Оталар чойхонасида"
"Полоҳонтўра"ни ёсангиз,
Ва "Шунчаки ҳазил" десангиз —

Бир мантана баҳонасида
Сиз "Оталар чойхонасида"
"Полоҳонтўра"ни ёсангиз,
Ва "Шунчаки ҳазил" десангиз —

Бир мантана баҳонасида
Сиз "Оталар чойхонасида"
"Полоҳонтўра"ни ёсангиз,
Ва "Шунчаки ҳазил" десангиз —

Бир мантана баҳонасида
Сиз "Оталар чойхонасида"
"Полоҳонтўра"ни ёсангиз,
Ва "Шунчаки ҳазил" десангиз —

Бир мантана баҳонасида
Сиз "Оталар чойхонасида"
"Полоҳонтўра"ни ёсангиз,
Ва "Шунчаки ҳазил" десангиз —

Бир мантана баҳонасида
Сиз "Оталар чойхонасида"
"Полоҳонтўра"ни ёсангиз,
Ва "Шунчаки ҳазил" десангиз —

Бир мантана баҳонасида
Сиз "Оталар чойхонасида"
"Полоҳонтўра"ни ёсангиз,
Ва "Шунчаки ҳазил" десангиз —

Бир мантана баҳонасида
Сиз "Оталар чойхонасида"
"Полоҳонтўра"ни ёсангиз,
Ва "Шунчаки ҳазил" десангиз —

Бир мантана баҳонасида
Сиз "Оталар чойхонасида"
"Полоҳонтўра"ни ёсангиз,
Ва "Шунчаки ҳазил" десангиз —

Бир мантана баҳонасида
Сиз "Оталар чойхонасида"
"Полоҳонтўра"ни ёсангиз,
Ва "Шунчаки ҳазил" десангиз —

Бир мантана баҳонасида
Сиз "Оталар чойхонасида"
"Полоҳонтўра"ни ёсангиз,
Ва "Шунчаки ҳазил" десангиз —

Бир мантана баҳонасида
Сиз "Оталар чойхонасида"
"Полоҳонтўра"ни ёсангиз,
Ва "Шунчаки ҳазил" десангиз —

Бир мантана баҳонасида
Сиз "Оталар чойхонасида"
"Полоҳонтўра"ни ёсангиз,
Ва "Шунчаки ҳазил" десангиз —

Бир мантана баҳонасида
Сиз "Оталар чойхонасида"
"Полоҳонтўра"ни ёсангиз,
Ва "Шунчаки ҳазил" десангиз —

Бир мантана баҳонасида
Сиз "Оталар чойхонасида"
"Полоҳонтўра"ни ёсангиз,
Ва "Шунчаки ҳазил" десангиз —

Бир мантана баҳонасида
Сиз "Оталар чойхонасида"
"Полоҳонтўра"ни ёсангиз,
Ва "Шунчаки ҳазил" десангиз —

Бир мантана баҳонасида
Сиз "Оталар чойхонасида"
"Полоҳонтўра"ни ёсангиз,
Ва "Шунчаки ҳазил" десангиз —

Бир мантана баҳонасида
Сиз "Оталар чойхонасида"
"Полоҳонтўра"ни ёсангиз,
Ва "Шунчаки ҳ